

18.03 |

PIĄTEK, GODZ. 19.00, SALA GŁÓWNA

Symfonia organowa

Wayne Marshall – dyrygent, organy
NFM Filharmonia Wrocławska

Program

Paul Dukas (1865–1935)

Fanfare pour précéder La Péri [2']

Marcel Dupré (1886–1971)

Cortège et Litanie op. 19 nr 2 [7']

Camille Saint-Saëns (1835–1921)

III Symfonia c-moll op. 78 „Organowa” [36']

I. *Adagio – Allegro moderato – Poco adagio*

II. *Allegro moderato – Presto – Maestoso – Allegro*

W programie koncertu wybitnego brytyjskiego dyrygenta, organisty i pianisty Wayne'a Marshalla i NFM Filharmonii Wrocławskiej znalazły się trzy arcydzieła muzyki francuskiej, napisane w XIX i XX wieku. Najpierw zabrzmiały dwie mniej znane kompozycje, zaś punktem kulminacyjnym będzie wykonanie jednego z najsławniejszych utworów, w którym twórca wykorzystał brzmienie wielkiej orkiestry symfonicznej oraz organów. *Symfonia organowa* od wielu lat zachwyca kolejne pokolenia melomanów potęgą i bogactwem brzmienia.

Bez wątplenia najbardziej rozpoznawalnym dziełem Paula Dukasa jest skomponowany w 1897 roku poemat symfoniczny *L'apprenti sorcier* (*Uczeń czarnoksiężnika*). Koncert będzie znakomitą okazją do poznania mniej popularnej kompozycji jego autorstwa – *Fanfare pour précéder La Péri*, poprzedzającej napisany w 1911 roku, oparty na wątkach z mitologii perskiej, barwny i efektowny poemat taneczny *La Péri*. Powstał on na zamówienie Baletów Rosyjskich Siergieja Diagilewa. Całość zabrzmiała po raz pierwszy pod batutą kompozytora w Théâtre du Châtelet w Paryżu 22 kwietnia 1912 roku. Otwierająca balet krótka fanfara często wykonywana i nagrywana jest osobno. Dukas przeznaczył ją na trzy trąbki, dwie waltornie, dwa puzony i tubę. Składa się ona z pięciu odcinków. Brawurowy wstęp grany jest przez wszystkie instrumenty, a praktycznie wszystkie dźwięki są w nim akcentowane lub grane *staccato*. Następnie waltornie wprowadzają nieco łagodniejszy w brzmieniu temat pierwszy, który zostaje następnie przejęty przez trąbki, a już kilka taktów dalej ta sama myśl muzyczna grana jest przez obie grupy instrumentów. Jeszcze łagodniejszy w brzmieniu (i nieco cichszy) jest temat drugi, grany *legato* przez wszystkie instrumenty. Nastrój ten jednak nie trwa długo, a Dukas przypomina przebojowy motyw, który otwiera fanfarę. Tym razem jego powrót prowadzi jednak do lapidarnego, trwającego zaledwie cztery takty zakończenia.

Marcel Dupré, urodzony w Rouen w rodzinie muzycznej, reprezentuje młodsze od Dukasa pokolenie francuskich twórców. Jego *Cortège et Litanie* op. 19 nr 2 to kompozycja z 1921 roku pierwotnie przeznaczona na fortepian. Dzieło to wchodzi w skład 4 *Pièces* – część pierwsza to *Étude*, a trzecia i czwarta to kolejno *Chanson* i *Ballet*. Jednak twórca, wybitny organista (pełnił prestiżową funkcję w Église Saint-Sulpice), sporządził też w 1925 roku wersję na organy solo oraz na organy i orkiestrę. W tej spokojnej, medytacyjnej, pełnej dostojności muzyce partia solowego instrumentu harmonijnie łączy się z brzmieniem orkiestry. Ze względu na poziom skomplikowania technicznego niektórych jego kompozycji Dupré nazywany bywał „Paganinem organów”. Jego dzieła, pomimo walorów artystycznych, nie są niestety zbyt popularne. Ostatnim utworem w programie koncertu jest napisana w 1886 roku i zadedykowana pamięci Ferencza Liszta III *Symfonia c-moll* op. 78 „Organowa” Camille'a Saint-Saënsa. Podtytuł brzmi po francusku *avec orgue* – „z organami” – i lepiej oddaje to, czym ten utwór jest. Nie jest to bowiem symfonia z koncertującą rolą organów, a symfonia,

w której w brzmienie orkiestry wpleciono także ten instrument. Sam twórca był dumny z utworu i przyznawał, że jest to jego szczytowe osiągnięcie. Chociaż dzieło zawiera rozbudowaną partię organów, to w skład orkiestry wchodzi tu także fortepian, co daje intrygujące i niebanalne brzmienie. Słuchacz znajdzie tu całą gamę emocji: jest dramatyzm, są odcinki ujmujące ciepłem i liryzmem, zaś finałowa apoteoza przytłacza blaskiem i potęgą brzmienia. Symfonia składa się z dwóch części, jednak często przy umieszczaniu jej na płytach CD dzielona jest na cztery ścieżki, co sugeruje bardziej tradycyjną budowę. Po krótkiej introdukcji w tempie *adagio* pojawia się dramatyczny temat główny w *allegro moderato*, który przywodzi silne skojarzenia z muzyką Schuberta. Następuje po nim liryczny, a nawet zmysłowy fragment w tempie *poco adagio*, w którym smyczki dialogują z organami. Część druga rozpoczyna się ostro i dynamicznie, w tempie *allegro*. Ostatni odcinek to pełne blasku *maestoso*, rozpoczynające się od potężnego akordu organów granego *fortissimo* w świetlistej tonacji C-dur. Następuje po nim także fragment polifoniczny, a także krótki, pastoralny odcinek grany przez instrumenty dęte drewniane. Symfonia powstała na zamówienie złożone przez Royal Philharmonic Society. Prawykonanie odbyło się w St James's Hall w Londynie 19 maja 1886 roku pod batutą kompozytora. Saint-Saëns poprowadził także pierwsze wykonanie dzieła we Francji w styczniu 1887 roku. Motywy zawarte w tym utworze trafiły także do muzyki popularnej – przepiękny, liryczny i śpiewny temat grany przez smyczki na początku sekcji *maestoso* wykorzystany został w napisanej w 1978 roku piosence *If I had words*, wykonywanej przez Scotta Fitzgeralda i Yvonne Keeley.

Oskar Łapeta

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

